

Odbor ekologického zemědělství a obnovitelných zdrojů energie

Pravidla pro zakládání a údržbu ovocných sadů v ekologickém zemědělství

Pravidla vycházející ze současné legislativy:

Nařízení Rady č. 834/2007

článek 5 - Zvláštní zásady vztahující se na zemědělskou produkci

„Kromě obecných zásad uvedených v článku 4 se ekologické zemědělství řídí těmito zvláštními zásadami: písm. f) péče o zdraví založená na preventivních opatřeních, jako je výběr vhodných druhů a odrůd odolných vůči škůdcům a chorobám, vhodné střídání plodin, mechanické a fyzikální způsoby a ochrana přirozených nepřátel škůdců.“

Tyto zásady dále rozvádí článek 12 - Pravidla rostlinné produkce

„písm. g) prevence škod způsobených škůdci, chorobami a plevely je založena především na ochraně přirozenými nepřáteli, volbě druhů a odrůd, na střídání plodin, pěstitelských postupech a termálních procesech;

písm. i) pro produkci jiných produktů než vegetativního rozmnožovacího materiálu lze používat pouze ekologicky vypěstovaný rozmnožovací materiál. Za tímto účelem musí být rodičovská rostlina v případě vegetativního rozmnožovacího materiálu pěstována v souladu s pravidly stanovenými v tomto nařízení po dobu minimálně jedné generace, nebo v případě trvalých plodin po dvě vegetační období.“

Na použití neekologicky vypěstovaného rozmnožovacího materiálu může Komise povolit udělování výjimek (viz článek 22 nařízení) v případech „písm. b) jsou-li nezbytné v zájmu zajištění přístupu k vegetativnímu rozmnožovacímu materiálu, pokud tyto zdroje nejsou na trhu dostupné v ekologické podobě.“ Zároveň „odst. 2 Výjimky se omezují na minimum a jsou případně časově omezené.“

Nařízení Komise č. 889/2008

Ochranu před škůdci, chorobami a plevely a jejich potírání a hubení dále rozebírá článek 5, odst. 1. „Pokud rostliny nemohou být náležitě chráněny před škůdci a chorobami opatřeními podle článku 12 nařízení č. 834/2007, lze v ekologické produkci používat pouze produkty uvedené v příloze II tohoto nařízení. Hospodářské subjekty si musejí uschovat písemný doklad o nutnosti použít takový produkt.“

Odst. 2. U produktů používaných v pastích nebo rozprašovačích, kromě feromonových rozprašovačů, zabraňují pasti a/nebo rozprašovače proniknutí látek do životního prostředí a zabraňují jejich kontaktu s pěstovanými plodinami. Pasti musejí být po použití sebrány a bezpečně zlikvidovány.“

Použití vegetativního rozmnožovacího materiálu nezískaného ekologickým způsobem produkce (při použití výjimek dle čl. 22) upravuje článek 45, odst. 1

„písm. a) lze používat vegetativní rozmnožovací materiál z produkční jednotky v období přechodu na ekologickou produkci“;

„písm. b) pokud nelze použít písmeno a), mohou členské státy povolit používání vegetativního rozmnožovacího materiálu z konvenčního zemědělství, pokud není k dispozici ekologický vegetativní materiál.“

Zákon č. 242/2000 Sb.

Nepoužití k ochraně před škůdci, chorobami a plevely přednostně preventivních, mechanických a fyzikálních postupů je dle §33 písm. g) chápáno jako správní delikt.

Jako nezbytná preventivní opatření při údržbě ekologických sadů jsou chápána:

- Povinné obhospodařování mezi/pod stromy – zajištění celoplošného vegetačního pokryvu v sadu. Travnatý povrch musí být minimálně 2x ročně posečen, mulčován nebo spasen (nejpozději do 30.6. a do 15.9.) a to i pod korunami stromů. Pokryv může být přerušen pro nedostatek vláhy, z důvodu zapravení organické hmoty, nebo regulace plevelů, nebo pokud je to v rozporu s technologií pěstování stromů.
- Povinná údržba stromů v sadu, spočívající v udržovacím řezu, odstranění podrůstající podnože (nebudou výmladky/odnože starší 1 roku), v případě dodatečné výsadby individuální ochrana stromků proti okusu a zajištění opory.
- Povinné umístění hnízdních budek v sadu (min. 2 budky/ha), jejich pravidelná údržba.
- Povinné zakládání a údržba míst pro úkryt a reprodukci dravého hmyzu (např. příbytky ze starých trámů a klád s navrtanými dírami, úkryty pro drobné živočichy, např. hromady kamení)
- Povinně sklízet produkci pro přímý konzum, zpracování nebo zkrmení

Použití povolených látek v EZ je možné až v případě, kdy selžou veškeré výše uvedené preventivní opatření, mechanické a fyzikální postupy, což subjekt dokládá kontrolním organizacím (KEZ o.p.s., ABCERT AG, BIOKONT CZ, s r.o.) písemným dokladem, kterým bude čestné prohlášení zemědělce. Vzor prohlášení bude přílohou metodického pokynu. V případě neexistence tohoto písemného dokladu jde o správní delikt ve smyslu §33 zákona č. 242/2000 Sb.

Jako nezbytná preventivní opatření při zakládání ekologických sadů jsou chápána:

- musí být zohledněna vhodnost stanoviště s ohledem na typ a druh výsadby (nevhodné klimatické podmínky, půdní podmínky, zamokření),
- musí být prováděna základní preventivní opatření (rozčlenění do menších bloků, obklopení doprovodnými dřevinami a bylinnou vegetací)
- zajištění individuální ochrany stromů proti okusu a vytloukání
- zajištění opory stromů (kůl, pomocná konstrukce apod.).

Při výsadbě musí jít o ekologicky vypěstovaný rozmnožovací materiál. Výjimečně může ÚKZÚZ udělit výjimku pro použití rozmnožovacího materiálu nezískaného ekologickým způsobem produkce v případě, kdy subjekt jednoznačně prokáže neexistenci vhodného ekologického rozmnožovacího materiálu na trhu (stanovisko ÚKZÚZ a min. 3 subjektů podnikajících ve školkařství).

Tento metodický pokyn nabývá účinnosti 1.4.2010.

Ing. Jiří Trnka, ředitel odboru